

SZABOLCS

POLITIKAI LAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre 8 korona. Egyes szám 16 fillér.
Megjelenik hetenkint egyszer, szombaton.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
Schlichter Gyula.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Vasuti-ut 17.

Lapunk a bel- és külföld minden nagyobb városában képviselve van.

Ki a dinasztikusabb?

Irta: Fáy Béla es. és kir. kamarás.

I.

E kérdés folytonosan akut s talán csak egy más valami hangozza túl. A pénz és ismét a pénz! Pénz kell az állami alkalmazottaknak, pénz közművelődési és közigazgatási célokra, Több pénz kell szüntelenül a hadseregnek és másoknak is. Felelünk tehát előbb erre, hogy azután felelhessünk amarra.

A követeléseket természetesen mindig a fejlődés indokolja, hol valóban, hol csak állítólag. De bármily összegekre legyen is igazán szükség, azoknak végre is adózás útján kell előkerülniök. Ez uton pedig úgy és akkor teremthetünk elő legbiztosabban, ha a kereseti források is számossabbá és változatosabbá válnak, másrészt pedig, ha az adórendszer, mint egész, biztosítja az egyetemleges terhek lehetőleg méltányos és arányos elosztását. Ily feltétel mellett a gazdasági társadalom hihetetlen terheket bír el, míg aránytalan elosztás mellett már sokkal csekélyebbek alatt is eltörik. És épen e körülmény okozza, hogy közadóink általános és rendkívüli magasságuktól eltekintve is, immár elérték a terhelhetőség netovábbját, melyen túl új kereseti források és a közadók megfelelőbb elosztása nélkül, a terhek csak a

nemzet és állam fennállásának egyetemes veszélyeztetésével emelhetők.

Úgy látszik, hogy ez mind elég világos, de a tapasztalat ellenkezőt bizonyít.

A mértékadó tényezők legállhatatosabban követelik az állam-bevételek fokozását, de az eszközeit megtagadják. Az ipart, mely jelenlegi viszonyaink közt a kereseti források szaporításának egyetlen megfelelő módja, apró segélyezésekkel csak máról holnapra támogatják, míg ellenben az önálló és általános gazdasági fejlődés főeszközét, a külön vámterület éltető intézményét minden módon lehetetlenné tendő, nem átallják egyes mezőgazdasági termények árkerésésévé forgácsolni és úgy dobni civódás és féltékenység martalékául az egymás ellen uszított gazdasági rétegek elé. Csoda-e, ha így szem elől vész az önálló külön vámterület egyetemes jelentősége és várható összhatása, sőt szem elől vész maga a lét és nem lét kérdése is.

Nehogy pedig ugyanazon tényezők az adózás, illetőleg az adórendszer kérdésében is külön vámterület és önálló fejlődés rendszerének mellőzhetetlenségével találkozzanak, ismét nem átallják a józan logika követelményeit hamis csoportosításban szerepeltetni. Nem is oly régen bevallották, hogy a földadó magassága hazánkban a tiszta jövedelem 5—90 százaléka közt váltakozik s a többi közvetlen

állami és helyi adók hasonlólag e rémséges aránytalan alapon oszlanak el. Ma ellenben azt hirdetik, hogy az adóreform nem léptethető életbe, mert az állami igények nem engedik a bevételek csonkítását, vagyis, szerintök, tulajdonképen azt, hogy az adóterhek arányosabb oszlása mellett, az állam, a közigazgatás veszélyeztetése nélkül, fokozottabb adót szedhessen.

Tehát pénz minden áron kell, de az adók alapjául szolgáló kereseti és jövedelmi források szaporítása és változatosabbá tétele, komoly iparfejlesztés útján, valamint a fokozottabb megadóztatást lehetségessé tevő korszerű adórendszer és arányos adóeloszlás nem kell. Nem kell, mert kétségtelen, hogy önálló vámterület nélkül a divatos iparfejlesztés csak szemfényvesztő játék és tudva van az is, hogy józan, gyökeres adóreform csak önálló vámterület mellett lehetséges.

Az önálló vámterületet pedig természetesen nem szabad óhajtani, vagy épen akarni, mert ha létesül, akkor állítólag veszte van a nemzet. Holott valóságban nem ez lesz veszte. Csak egy botorul mostohan kezelt gyarmat tűnik el Európa közepéből. Összedől egy rendszer, mely Német- és Olaszország esetleges osztályrészeit gyarapítandó, a magyar állam területén egy kiapadhatatlan segélyt szolgáló osztrák gyarmatot törekedett szer-

T Á R C A.

Megizzasztott tanu.

A napilapok tudósításai szerint „nagy port vert fel” Kenyeres-Tégláson az a rémes eset, hogy Gércze Nagy Mihály világos nappal rálőtt szíve Desdemonájára, Göre Tamás Erzsébet leányzójára, amint ez a fűtecsán szapora léptekkel hazafelé iparkodott. A féltékeny Othello lövése talált és a veszélyről mit sem sejtő csinos leány kiömlő vére pirosra festette a havat.

A vérengző Gércze Nagy Mihályt még az nap elfogták és a korcsma asztal mellől sötét czellába hurczolták a rend (nappal) éber őrei, hogy ott, a csendes magányban, cziniczogó egerek társaságában elmélkedjék tovább a sors kegyetlen csapásai és az asszonyi-állat ingatag volta felett.

Közel félévig huzódott már az erélyes vizsgálat, míg végre kitűzhetők a tárgyalást.

A tágas terem ez alkalommal zsúfolásig megtelt kíváncsi közönséggel, akik visszafójtott lélekzettel figyelték a tárgyalás menetét, melyet a messze földön is erélyesnek ismert Akasztó Dániel törvényszéki elnök vezetett.

A vádlott erősen tagadja véres tettét; azt állítja, hogy arról mit sem tud, mert abban az időben folyton ivott bujában.

Gércze kihallgatása után a tanukra kerül a sor, akik azonban alig tudnak valami lényegest.

A vad tekintetű királyi ügyész már-már azon gondolkodik, hogy a vádat bizonyítékok hiányában nem-e kell majd elejtenie, midőn lassan kinyilik az ajtó és azon nagy féltékeny valaki bedugja bozontos üstökét.

Mindenki a jövevényre tekint, aki této-vázva áll meg a nagy szárnyas ajtó közelében.

Alacsony, töpörödött ember az illető. Durván összetoldott-foldott subája, melynek gallérja foszlányokban csüng alá vállairól, gyengén láttatni engedi piszkos szinehagyott gyolcsingét. Összecsapott kóczos haja barázdákkal teliszántott arcát verdesi.

Amint észreveszi a felé irányzott tekintetek forró sugarát, reszketve tekint maga körül és izgatottan igazgatja meg válláról minduntalan le-lecsuszó subáját.

Az ügyész arca remény folytán kezd kiderülni. Ez bizonyára terhelően fog vallani. Tehát mégsem fog kárba vészni a hatalmas vádbeszéd!

Az elnök megunva a paraszt hosszú készlődését, türelmetlenül kérdezi:

— No mi lesz már atyafi?

A jövevény köszörülve egyet a torkán, lassan megindul a kérdező felé; megy addig, míg csak bele nem ütődik az asztal sarkába. Ott aztán megáll, némán rábámulva az elnökre.

-- Miért nem ül már kend a nyakamba? Lóduljon csak oda vissza!

Mormogva kullog vissza a nagysubájú ember az ajtóhoz és lesüti savószínű szeméit a földre.

— Mit akar kend? — kérdi az elnök.

— Tisztölteti . . .

— Csak semmi czeremónia! Hogy hívják?

— Ludas Matyi, könyörgöm. Az is voltam mindig.

— Ne szaporítsa itt hiába a szót. Figyelmeztetem, hogy a történet esetet itt igazságosan és lelkiismeretesen mondja el, mert vallomására meg kell majd esküdnie és azt is tudja meg maga Ludas, hogy aki hamisan esküszik azt a törvény nagyon szigoruan sújtja ám! Megértette?

— Igenis megértöttem, követöm alásan a tekintetes királyi urakat. Hanem . . .

— Semmi hanem. Arra feleljen, amiről kérdezik. Hány éves?

Bevásárlási utamból hazatérve, az őszi ujdonságok dús választékban megérkeztek.

Férfi nyakkendőben alkalmi vétel.

Kérem a n. é. közönséget azok megtekintésére.

Kiváló tisztelettel

EISLER KÁROLY női-, férfi-dívat, rövidáru és cipő-üzlet
tulajdonos Nyiregyházán.

vezni, de ezt ép oly kevésbé volt képes osztrákká, mint virágzóvá tenni.

Ez azon rendszer, mely a józan gyarmati politika és minimális állandóság követelményeivel ellentétben, hosszú idő óta a magyar földbirtokos osztály folytonosan ismétlődő általános kicserélődését eszközli, idegenek érdekében és azon céllal, hogy így egy önvédelemre képes társadalmi politikai és gazdasági elem ne képződhessek. Eszközli pedig jelenleg, a közös vámterület-és megfelelő adózási intézmények segítségével.

Röviden szólva, ez azon rendszer, mely a magyar államot nem engedte egészen magyarrá válni, de németté, vagy szlávra sem tudta tenni, sőt, mind mondva volt, erőteljes, virágzó gyarmattá sem, csak egy tehetetlen nagyobb szervezet béna felévé.

Igy vált immár tényné, hogy a Habsburg-uralom jelenleg úgy erkölcsileg, mint anyagilag és mondhatnók következményeiben hadügyileg is, legjobb esetben félig bénult testtel versenyez a nemzetközi mérközésekben, mert az uralom különben sem nagy viszonylagos területének több mint felét képező Magyarország, nyomorult gyarmati helyzetbe nyugozva, sem szellemi, sem anyagi, sem pedig gazdasági tekintetben nem érvényesül oly mértékben, mint azt különben természetes erőforrásai engednék és a középeurópai helyzet követeli.

Hanem hát mind amellet vannak, kik azt hirdetik, hogy ily holt pont fennállása a szabadabban fejlődő Európa területén, illetőleg a Habsburg-uralom központjában nemzetközi s egyszersmind dinasztikus érdek még most is, midőn ez az uralom már teljesen kiszorult Németországból s kizárólagos tulajdonára van utalva. Vannak továbbá, kik csak akkor érnek fel észszel valamit, ha az ellenbizonyíték a legkirívóbb színekben nyilatkozik s mindenek előtt ezeknek szólnak a következők.

Nem bocsátkozunk történelmi fejtegetésekbe, de talán e tekintetben is kockáztathatunk egy állítást. Ugyanis, hogy a Habsburg-uralom mai területének egyes részei sokféle történelmi alakulat elemeit képezték, de azok összege, úgy a mint van és valamennyire elkülönzött alakban nem állt fenn számottevő ideig, mert vagy nagyobb, vagy kisebb volt, vagy más központból kiindulva, valamely irányban túlnyúlt mai határain, illetőleg mélyebben azokon belől maradt. Uralkodtak a magyar királyok Budán majdnem ugyanezen terület felett; de délkelet felé messzebb és nyugat, délnyugat felé kevésbé terjedőleg. Uralkodtak a Habsburgok is Bécsben, megközelítőleg ugyanezen terület felett, de egyszersmind többé-kevésbé Németországra és Olaszországra, sőt Európa némely más nyugati részeire is kiterjeszkedve. Vagyis, a magyar királyok uralma Budáról inkább délkelet felé s a Habsburgok uralma Bécsből inkább délnyugat, nyugat és északnyugat felé nyult, a mai Habsburg uralom határain túl. Csak épen a mai terület felett nem uralkodott kizárólagosan és számottevő időn át Bécsből senki sem.

Igy a jelenlegi kiterjedésű Habsburg-uralomnak Bécsből kiindulva, történelmi mása nincs, támasza tehát inkább csak a jelen, vagy a jövő lehet. A jelen oly khaosz, mely legkevésbé látszik alkalmasnak egy állandóbb szervezet kecségtető alapjául. A jövőnek viszont épen e koaszából kell előbb kialakulnia. Hogy pedig miképen és mivé fog alakulni, azt biztosan tudni nem, csakis valamennyire sejteni lehet.

Több eset képzelhető s ezek közül most azt vesszük szemügyre, melyet a történelem s az imént lefolyt évtizedek eseményeinek iránya, valamint a jelen világos mozzanatai legalább is lehetségesnek és azonkívül a dinasztia szempontjából nem a legkedvezőbbnek, de nem is a legkedvezőtlenebbnek tünnek elő. Oly eset

ez, mely talán még néhány hóval ezelőtt alig képezhette volna komoly és tüzetes számbavétel tárgyát, de ma, az orosz-japán háboru esélyei. Anglia terjeszkedései, Olaszország mind élénkebb mozgolódásai, nem különben a francia-vatikáni szakadás és Németország katolikus politikája nyomán, legalább is érinthető alakot öltött.

Nagyjaink.

II.

Ezen országban, mely a béke ideje alatt az egymással folytatott párt tusákban részekre szakadozott, hol a nagyok hatalmi vágya ezen nemzet hatalmas államalkotó erejét az osztrák ellen érvényesíteni nem tudja — hol az egyéni, a vagy hatalmi érdek a közérdeket lenyűgözi, hol a nemzet érdekét a béke áldásos éveiben kihasználni nem akarják a Gondviselés különös jóvoltából mindig felszínre kerülnek egyesek, a kikben a nemzet érzése, a nemzet szelleme a nemzet méltóságának megfelelőleg feltámad.

Ezen korszakalkotó emberek a nemzet szívének dobbanását érezvén, magukban mindig megmentették a már veszni induló nemzetet és új életforrást öntöttek a már ellágyult tehetetlennek látszó szervezetbe.

Ezen férfiak voltak azok, kik a nemzetnek, a nemzet történelmének új életképes irányt adtak, — adtak pedig azért, mert ennek az életképes magyar fajnak szívével, lelkevel, eszével, józanságával és bátorságával volt telve agyunk és szívünk. Ezen erőttől, érzéstől túltelten csordult ajkaikról az ige, a melylyel irányt, utat szabtak ezen nemzet jövő történelmének.

E sivar korszakban, mikor az anyagiság és érdekhajhászás marka sötétséget borít az elmékre, mikor a csalóka külszin borít fényes takarót az üres valóra, midőn a megélhetés nehézséget ideig-óráig az adósságok felmondásától való félelem szépnek és könnyűnek akarja feltüntetni, mely azonban egy rossz gazdasági év, az életnek egy mihamar bekövetkező lökése által a maga sivárságában fel lesz tárva a maga egész nyomorúságában napfényre jön, a nemzet szelleme alszik, a nemzet szíve dobbanásának képviselője csak mint egy világító villám cikkázik a nemzet életének láthatarán és az időt várja, hogy a korhadtt szervezetet összetörve vakító fé-

— Mán azt mög nem mondom kéröm!
— mondja a fejét csóválva Ludas.

— De bizony meg mondja kend!

— Nem én könyörgöm.

— Ez már csak mégis sok! — pattan fel helyéről az elnök. Megmondja kend mindjárt, hogy hány éves?

— Könyörgöm alásan, nem azért nem mondom én mög, mivelhogy talán nem akarnám, hanem csak azért, mert nem tudom.

— No ez szép! Egy ember, aki még azt sem tudja, hogy mikor született!

— Instálom, édös apámtul mindég ugy hallottam, hogy abban a tájban születtem, mikor a nagy korela volt nálunk.

— 1831-ben?

— Hány éve annak, szépen kéröm?

— Hetvenhárom.

Ludas Matyi elmélázva tekint maga elé a földre. Nagysokára nyögi csak ki a választ:

— Olyan formán gondoltam kéröm, magam is.

— Mi a vallása?

— Hogy az ur tisztölteti . . .

— Sohse tisztelkedjék itt. Azt kérdeztem, hogy milyen hiten van?

Ludas kinézve az ablakon, az odalátszó karcu toronyra mutat.

— Olyan ni!

Az összevont szemöldökű elnök hangosan felkacagva kérdi az ujjával folyton kifelé mutató tanutól:

— Hát az a templom milyen vallásu?

Matyi megrántja lecsüngő bajuszát.

— Magyar volna talán, vagy mi a manó!

— Tehát maga lutheránus?

— Könyörgöm alásan, én már csak annak születtem, mivelhogy az édes apám is ezön a hitön nevelődött. Különben azért derék böcsületes vallás ez a miénk.

— Ne beszéljen itt annyit össze-vissza! Házas-e?

Ludas felsóhajt.

— Bárcsak az volnék tekintetös királyi urak, akkor nem köllene neköm napszámba eljárogatni!

— Maga már ismét félreértett engem.

— Pedig egyenösen a tekintetös főbiró ur képire néztem, kéröm.

— Azt kérdeztem, hogy feleséges-e?

— Hja vagy ugy! Hát persze, persze. Asszony nélkül nem ér egy pipa dohányt se' az élet, — mondja Ludas a meggyőződés hangján. — Csakhogy szögény anyjukom,

mióta möghütötte magát a mult hétön tesszik tunni mikor azok a nagy hidegök jártak, azuta ágyba esött. Alig gyözöm orvossággal ütöt . . .

— Jól van, jól . . . Gyermekei vannak-e?

— Kettő is volt, könyörgöm.

— Csak volt? Tehát meghalt már mind a kettő?

— Csak az öregebbik halt mög kéröm; a Mátyás.

— De hiszen akkor még él az egyik?

— mondja az elnök.

— Nem él már az sem, könyörgöm alásan, — feleli nagy szomoruan Ludas, miközben a szeméit törülgette.

— Hát akkor miért mondja itt következetesen, hogy csak az öregebbik halt meg?

— Azért, kéröm szépen a tekintetes királyi főbiró urat, mert a kisebbik fiam a Pétör, az nem halt mög, azt ugy ütötték agyon a rablók, mert hogy perzekutor volt a szögény lélök, nyugosztalja ütöt a Jézus Krisztus.

— No ezt rövidebben is kinyöghette volna! Ismeri kend Gércze Nagy Mihályt?

— Kicsodát, könyörgöm?

— Gércze Nagy Mihályt.

Az idény előre haladottságánál fogva naperyők leszállított áron, továbbá a legujabb ruhadiszek, csipkegaliterok, övek, stb. nagy választékban kaphatók

Kohn Ignác

női, férfi-divatáru üzletében, városház palota.

nyével jelezze az igaz utat, az új életerők forrását.

Hogy e nemzet ezer év után él és uralkodik e földön, csakis annak tudható be, mert a Gondviselés jóvoltából mindig felébredt a nemzeti szellem igaz képviselője, valahányszor a tulságos jóllét erkölcsi romlása a vagy balsors csapása uralta és azért él még e nemzet ma is életerősen, mert életerős egészséges fajnak kell annak lenni, melynek kebeléből oly korszakalkotó történelmi alakok támadnak.

A magyar nemzet végzetes szerencsétlenségének tekinthető, hogy a magyar király tanácsadói saját hatalmi érdekük ápolása, vagy opportunitásból, a nemzet sebeit, a nemzet kívánságait, a maga igazi valóságában a magyar király előtt fel nem fedték és annak orvoslására a felség jóakaratu támogatását kérni nem merték, azokat pedig, kik azt a magyar szent korona viselője előtt a maguk valóságában feltárták, hatalmi érdekből a magyar király előtt lerágalmazták, a korona köréből elidegenítették. Tanácsaikból tehát, mivel azt hatalmi, egyéni érdek diktálja, nagyrészt hiányzik a magyar életerős, szivben és lélekben egyaránt nemes királyhüségese szellem,

Az egész magyar közéletből kiemelkedett egy férfi, akinek bátorsága volt 1867-ben a felséges urnak megmondani, hogy a jogfolytonosság alapján állva abból egy kézvoánást sem engedve lehet békeesség; a magyar nemzet és annak királya, a magyar szent korona viselője csakis így és nem másképp folytathatják a nemzet jóvoltára a fejlődésére szükséges munkát. Midőn ezen változtatni akartak és abból egyet-mást csorbítani megkíséráltak, Deák Ferenc hajthatatlan maradt és Ófelségének, a helyzetet egyszerűen feltüntette azon pár szóban, hogyha kabátomat egy gombbal is feljebb, vagy lejjebb gombolom be, az egész kabát végtől-végig rosszul lesz begombolva.

Soha, sem a nemzet, sem a magyar király részéről nem volt ember, kit jobban tisztelték volna, — mint Deák Ferencet és méltán, mert a magyar nép, a nemzetnek sem volt (és a történelem párját nem is mutathatja fel) egyetlen férfi sem, ki a magyar nép minden nemes, jótulajdonosságát, a magyar egységét, a magyar józanságát, a magyar bátorságát, a magyar király iránti hűségét és a nemes természetében rejlő törzsgyökeres becsületességét személyében egyesítette volna és annak oly méltóságos kifejezője lett volna mint Ő.

1867-ben olyan volt a helyzet, hogy a jogfenntartást kellett megerősíteni — a nemzet teste a küzdelmekben kifáradt, az ország anyagi viszonyai teljesen rendezetlen állapotban ugyszólván a maihoz képest gyermekkorát élte — ennek kellett szilárd alapot adni — a közgazdasági viszonyok rendezésénél az önálló vámterület első alapját érintetlenül fenntartani volt sürgős szükség, míg annak felállítását csak most, midőn már a nemzet saját talpán megállani képes, midőn az állam háztartása a nemzet életereinek teljes kihasználása mellett rendezett ugyan, de hogy az egészséges és a további fejlődésre alkalmas legyen szükséges, hogy új erő forrásokat neveljen; szükséges hogy ön-maga semmi más érdeket nem tekintve rendezze a maga viszonyait, hogy a világgazdasággal felvehesse a versenyt; kell, hogy megvédje magát minden oldalról, hogy ezen békés fejlődésre legalkalmasabb időt felhasználja, hogy ne csak fejlődésre és életre képes, de más keleti nemzeteknél különb erővel rendelkező versenytárs legyen. Anyagi s ezáltal erkölcsi hatalomra vergődjön és ezáltal nemcsak a nemzet, de koronájának viselője is nagy és hatalmas legyen. Ennek pedig alphabettája, — ennek első alapköve ma az 1867-iki kiegyezésben is kifejtett és jogilag kidomborított önálló gazdasági berendezkedés, ennek pedig itt van most az ideje, most ütött a tizenkettedik órája, mikor a külföldi államokkal új kereskedelmi szerződésre lépünk!

A nemzet szelleme most ismét felébredt. Akadt egy államférfi aki a magyar szent korona viselőjének, a magyar királynak ma is egyik leghívebb tanácsosa, aki midőn a nemzet figyelmét felkelti saját érdekének megvédésére, ki felhívja a nemzetet, hogy sorakozzon mellette, akinek van ereje és bátorsága (mert benne ennek a nagy, ezer év óta élő magyar nemzetnek szívós ereje és bátorsága) kimondani, hogy most van az ideje, most van alkalma jövődjének helyes irányban való fejlődésére teljes erejét kifejteni és meg is mutatja az utat, a melyen haladnia kell és neki lesz bátorsága mint a nemzet kívánalmának, a nemzet szellemének igazi képviselője a magyar szent korona viselőjéhez a legelső magyar emberhez így szólani:

Hazaszeretetem izzó zsarátnokát lángra lobbantom koronád fényénél Felséges Uram! Lásd meg azt a kilenc millió magyart, kinek karjában erő duzzad, kinek szeméből értelem és józanság sugárzik, kiknek szive tele van

irántad igaz hűséggel és ez a kilencz millió magyar kér, add meg neki a törvényen alapuló jogának érvényesítésére a hatalmat, hogy saját maga rendezhesse csak két évtizeden keresztül gazdaságát, hogy azt rendbe hozhassa, ennek az ezer éves koronának méltó védője és erőteljes támasza lehessen, mert ez a nép, ez a nemzet az, a melyik összes népeid között hozzád a leghűségesebb, ki bántson balsors, vagy támadjon bármely oldalról ellenség mindig életét és vérért kész áldozni érted, alattvalói hódolattal kér engedd, hogy legyen ez országban minden ember magyar, érzésben, lélekben, erejében, katonaságában, nyelvében és gondolatában egyaránt és akkor lesz a te koronád, ez az ezeréves korona fényes és tündöklő és hatalmad akkor lesz legnagyobb, ha ezen néped hű szeretetéhez a magadébol is juttatsz, többet mint más népeidnek; e nép és nemzet akkor boldog, ha itthon körében lát és akkor volt legboldogabb, midőn szereteted fényével és melegével legjobban karoltad.

E nemzet csak arra kér szeresd, — ezen nemzet körében mindig nyugodtan hajthatod fejed nyugalomra, mindig örömmel nézhetsz körül, mert látásodra minden magyar szive örömmel fordul feléd, ennek a nemzetnek csak egy kívánsága van, az, hogy mint legelső magyar ember add meg neki a hatalmat, mert a nemzet joga a te hatalmaddal együtt csak egész, együtt alkot törvényt, hogy jogait teljesen a maga és a Te hatalmad, a maga és a Te érdekedben teljes erejével kifejtthesse, hogy ez az állam fenttartható magyar faj és szent koronájának viselője egy másik ezredévre is nagy és hatalmas lehessen.

Midőn szívünk teljes melegével érezzük és tudjuk, hogy Bánffy Dezső báró midőn bátorságot emelt magában az utat megmutatni a magyar nemzetnek, a helyes irányt szabni, hogy miként fejlesszük erőinket midőn megvagyunk győződve, hogy neki lesz bátorsága a magyar király előtt is a nemzet sebeit felmutatni, mivel tudjuk, hogy az ő igaz magyar szívéhez és érzéséhez méltóan megfogja mondani Ófelségének az igazat és csakis az igazat, teljes szívvél lélekkel követni is fogjuk és minden követ megmozdítunk arra, hogy adatokkal is meggyőzzünk mindenkit, hogy ezen Ujpárt minden egyes vérlüktetése a realis alapon mozogva megvalósítani igyekszik mindazt, ami a nemzetnek időszerűen szükséges és amely oly elemi erővel lép ma már fel, hogy ezt megbénítani nem lehet, — ennek útját szegni nem engedjük.

— Nem én, kéröm, még a nevét sem hallottam világ létömben.

— Nem-e? Mit mond kend: Nem ismeri vádlottat?

— Nem Isten ucsese!

Az elnök türelmét nagyon próbára tette már ez a hosszú eredménytelen vallatás; dühösen csapott öklével az előtte heverő iratcsomóra.

— Hát ha nem ismeri a tettet, akkor mit tud a Gércze által elkövetett gyilkosságról?

Ludas Matyi térdei az elnök szavaira hirtelen roskadozni, reszketni kezdtek. Megmaradt fogai erősen összeverődtek, mintha egyszerre hűdeg rázta volna ki. Még a subája is leesett a nagy ijedség következtében a vállairól.

— Gyí . . . gyí . . . gyilkosság? — rebegette reszkető ajakkal, miközben sűrűn hányta magára a keresztet. — Gyilkosság? Vakuljak mög, sülyedjek el ezön a helyön tekintetes királyi urak, hogyha tudok valamit felüle! Dehogy tudok . . . dehogy tudok!

— Ne hazudjék! Vallomására ugy is meg kell esküdnie!

— Megesküdök még a mönnybéli szent-

ségös szüz Mária oltárképe előtt is, hogy most hallottam először a tekintetős ur szájából, hogy — jaj istenöm — gyí . . . gyí . . . gyilkosság történt!

— Maga egy barom, érti?! Ha nem tud semmit, akkor minek jött kend ide? — kiáltott dühösen az elnök. Így elrabolni az ember drága idejét! Elmehet kend, vén oktondi!

Ludas nyakába kerítvén a nehéz subát, szó nélkül megindult kifelé, mialatt izgatottan törülgette le homlokáról a vallatás okozta verítékcseppeket.

A vádlott védője meg nem állhatta, hogy ne kérdezze a megizzasztott kényszerzetanút.

— Ugyan mondja meg Matyi, igaz lelkére: minek jött kend ide vallani, ha nem tudott semmiről sem?

— Hát hiszen, megkövetöm a tekintetős fiskális urat, nem is vallani gyüttem én a törvényszékhöz, hanem hát a gazdám küldött ide avval az üzenettel, hogy miáltal ma adják a diádrumba Bokor urék a török császár, vagy mi az isten csudáját: vögyön-e a tekintetős bíró ur számára egy — páholó helyet?

Hevessy Jenő.

A kisipar.

— Irta: Keszler Károly. —

Kis és középbirtokosaink helyzetével e lap egyik számában már foglalkoztam, ezuttal a kisipar nyomoruságos viszonyairól kívánok értekezni.

Szegény kisipar! Ha így tart, nemsokára Arany János szavait idézhetjük reád: „Mint a pásztor tüze késő éjszakákon . . .” El fogsz tűnni te is, csupán emléked marad meg, poétikusan, mint a jobb idők jó magyar képű számadója, juhásza csillingelő uyájával, édesbús tilinkójával.

A gyárak füstje elszédíti eddig józan fejedet, s a zakatoló gépek megbénítják eddig munkás kezedet, az a zakatolás pedig a te lélekharangod.

Régóta halljuk kisiparosaink panaszát, figyeljük őket, látjuk, mint pusztulnak egyenkint a végső küzdelemben, melyet a gyári versenynyel szemben tartanak. Már a mai iparosainkat sem az az igazi kisipar teremtette meg, mely a céhvilágban aranykorát élte. A verseny a küzdelemre nevelte őket, mégis folyton elkeseredettebbek. Hátha egy

A legkiválóbb tanárok és orvosoktól, mint hathatós szer-

Sirolin

tüdőbetegségeknél, légzőszervek hurutos bajainál ugymint **idült bronchitis, számarhurut** és különösen **láb-badozóknál influenza után** ajánltatik, Emeli az étvágyat és a testsúlyt, eltávolítja a

köhögést és a köpetet és megszünteti az **éjjeli izzadást**. — Kellemes szaga és jó íze miatt a gyermekek is szeretik. A gyógyszerárakban üvegenként 4. — kor-ért kapható. — Figyeljünk, hogy minden üveg alantl céggel legyen ellátva.

F. Hoffmann-La Roche & Co vegyészeti gyár Basel (Svájc.)

őreg céhmester ébredne fel sirjának mélyéből?

Ezelőtt egy kulcsért egy-két koronát fizettek, ma elkészíti a gyár négy-öt fillérért. Készen kapható a vasáros boltban. Valamikor — csak példának hozom fel — az épület lakatosok vigan éltek, maguk készítették a vasalást, volt olyan legény, aki folyton csak szegezett. Élt belőle egy városkában négy-öt mester, ötven-száz „legény”. Ma elkészíti valamely bécsi, vagy más német gyár, megveszi az asztal és potom áron fölveri. De ő sem nyer rajta, a vaskereskedő sem, csak a szegény lakatos szegényebb általa.

És ez így van az összes vonalon, minden iparágban. A kisiparos csak a „foltozó suszter” lett, itt-ott vállalhat egy kis új munkát. De ha vállal is, az éhes nyomorult világ agyon konkurrálja, s a végeredmény az, hogy ráfizet.

Egy darabig csak kinlódik, míg végre a kényszer eladatja vele a megmaradt kis szerszámot, és megy föl valamely nagyobb városba gyári munkásnak. Uram Isten, ki tudja, tán jobb dolga támad? Nem kell törődni az adóval, a „kundschaft”-tal. Nem azzal, hogy: hogy fizeti a segédet szombaton, hogy miből vesz anyagot? Csak megy a gyárba, csak fur, gyalul, farag és szombaton este viszi haza a megkeresett husz-harminc koronáskát a családjának. Mindez ha valóban így lenne, igazán csodálkoznám rajta, ha kis vállalkozót egyet is találhatnék a föld kereségén. És bittal veretném meg azt, aki ragaszkodik a mester titulushoz. Mert olyanok ezek még ma is, hogy sajnálják az önállóságukat, mint a cigány a haját, ha még oly nyomorultul megy is a mesterség.

De nem úgy van ám a dolog. Az a szegény munkás csak erő, semmivel sem különb a gőz-, vagy a villamgépnél, csupán csak abban tér el tőle, hogy kobakjában van egy tudatos motor is; azért nem becsülik többre, mert az igen közönséges dolog, hogy az embernek feje is van.

A munkás csak addig munkás, míg a gyár hasznát vehet általa, azután elbocsájtják; hogy miből él meg, nem törődnek vele. Még panaszra sem jut szava, elvették tőle, mert műveletlen.

És mindezt mi idézte elő? A gép! Hatalmas erő! Hatalmasabb mint ti vagytok szegény proletárok!!

De legyen tehát egyenlő a fegyver! Mintha messze hajnal fakadása testen az eget. Fakad, fakad a reménység.

Kisiparosok, tömörüljétek!! Építsetek közös-műhelyeket! Alkalmazzatok gépeket, erőt és használjátok közösen. Olcsóbb és könnyebb lesz dolgotok, s a gép a géppel konkurrál! Annak túlkölése lesz a ti ébredésetek letargiátokból!

Egyáltalában az az egyedüli mód, mely a tultengő gyáripar ellenében sikerre nyújt kilátást: a kisiparosok szövetkezése. A szövetkezési eszmét a kisiparosoknak sokkal érelyesebben kell felkarolni, ha nem akarják, hogy a gyáripar egészen elsöpörje őket. E törekvésükben az államnak segélylyel kellene a kisiparosokat támogatnia. Mert a nagy küzdelemben, melyet a gyáripar a kisiparral évtizedek óta folytat, a kisipar határozottan a gyengébb fél. Olyannyira gyenge, hogy bukása előre látható. ha segítségére nem sietnek.

Erős bizalmam van az „Ujpárt”-hoz és hiszem, hogy hathatós támogatásával segítve lesz a kisiparosok mostani nyomorúságos helyzetén.

A tüzoltóság fejlesztése.

A „Szabolcs” legutóbbi számában R. B. jel alatt egy cikk jelent meg a tüzoltóság fejlesztésének halaszthatatlanságáról. A cikk-

írója nagyon helyesen fogta fel a dolgot, és az általa elmondottakat én is mindenben osztom. Ez indított engem arra, hogy néze- teimet a tüzoltóságról és a tüzoltásnál fel- merülő nehézségekről én is elmondjam.

Mintegy 14 éve lakosa vagyok Nyir- egyháza városának, ez előtt is, ma is egyre hangzik nincs vizünk se jó, sem rossz.

Különösen érezhető ezen nagy hiány tüzesetek alkalmával és ha városunkat ez ideig oly óriási csapás nem érte mint sok várost, vagy községet, igazán Isten csodája egyrészt, másrészt pedig derék tüzoltóságunk ügyességének köszönhető, melynek a víz- hiányt úgy szólván minden egyes esetben csákány munkával illetve rombolással kell pótolnia.

Ezeket látva és tapasztalva, egy eszmém támadt, melynek keresztülvitele a városi lakosságnak megnyugvást, a tüzoltóságnak pe- dig egy kimondhatatlan támaszt nyujtana ön- feláldozó tevékenységében értünk és érde- künkben.

Eszmém ez:

Állítson a város minden kerületben a hol nyilvános kutja van, mondjuk a város- háza udvarán, Egyháztéren, Hatzeltéren, Kál- lai és Selyem utcán egy-egy cca: 200 hl-es víz- tartányt, olyan formán, mint az a vasutaknál van, csinos kiállítású torony alakban és úgy felszerelve, hogy szükség esetén 2—3 hordót is lehessen megtölteni belőle egyszerre.

Ha számításba vesszük, hogy a mai vi- szonyok között egy hordónak vízzel való megtöltése legalább 12—15 percet vesz igénybe, holott a tartányból legfeljebb 3 percig tart és ez által a vizet 10 perccel ha- marább hozhatják a veszélyeztetett helyre, látni fogjuk ennek óriási előnyét, mert bi- zony tűznél 10 perc esetleg mindent jelenthet.

Tudom igen jól, sokan lesznek a kiknek ezen eszme tetszeni fog és mondani fogják mi is volnánk olyan okosak! Mások szerint pedig . . . csak előzőleg mondta, hogy nincs víz és most víztornyot állítana . . . minek? mig mások azt fogják kérdezni miből, honnan venné a pénzt hozzá? . . .

Ezen felmerülhető kérdésekre én már ezuttal felelek:

1. Ha a tartányokat a nevezett helye- ken emeljük, tapasztalatom szerint a vízfo- gyasztó közönséget nem fogjuk egy pillanatra sem megrövidíteni, a mennyiben az a szükség- letét reggel és este fedezi, tehát úgy nap- közben, valamint a későbbi esteli órákban naponként egy-egy kutból 10—15 hl. vizet felszivattyuzhatnak a tartányba és így az néhány nap alatt meg telne, sőt a furott ku- tak gyűjtő gödréből is lehetne egy bizonyos mennyiséget felhasználni s így a vízkérdés meg volna oldva.

2. A pénzkérdést illetőleg előre bocsáj- tom, hogy 5 ily új tartány, felszerelve sziv- vattyúval kellő utánjárással (t. i. használt állapotban is kaphatók olcsón) nem szabad, hogy 7500 koronánál többbe kerüljön. Ezen összeg beszerzésére pedig a gyűjtő ivet ajánlom. Bármint véve a város lakossainak szá- márt, nem tudnám elképzelni, hogy akadna csak egy is ezek közül a ki néhány koroná- val ezen intézményhez hozzá nem járulna szívesen, számításba kell vennünk a városi hatóságot, mely saját érdekében is faanyag- gal erdejéből, conventiós ács, kőműves és lakatos mestereivel a felszerelés költségeit tetemesen alább szállítaná. Itt vannak a biz- tosító társulatok, a vármegye, ezek szintén nem zárkoznak el ily hasznos intézmények létesítésénél.

Ajánlanám továbbá a gyűjtőiveknek ügyes kezekbe való elhelyezését s merem állítani, hogy rövid időn belül az összes költségek busásan fedezve leendnek, sőt még a tüzoltó alapra is fog a feleslegből jutni.

Végül szabad legyen még megjegyez- nem, hogy ezen munkálatra a város esetleges

természetbeni adakozásának beszámításával, nyilvános pályázatot kellene kiírni, melynek megbirálására egy bizottság volna hivatva az adakozók köréből.

Polgár.

HIREK.

Letört virág. Csengery Gyula, helybeli nagybirtokost, családját és rokonságát súlyos csapás érte, amennyiben forrón szeretett gyermeke megszűnt élni, kinek elhunytára nézve következő gyászjelentés adatott ki: Alólírottak úgy a saját, valamint az összes rokonság nevében is fájdalommal telt szív- vel tudatják felejtethetlen kedves kis gyer- meküknek, unokának s rokonnak Csengery Edikének életének 2 hónapos korában, f. hó 7-én éjjel 11 órakor hosszas szenvedés után történt gyászos elhunytát. Az elhunyt kis halott földi tetemei f. hó 9-én d. e. 11 órakor fognak az ág. h. ev. vallás szertartásai szerint Ér-utca 1. szám alatti gyászszobából a vasuti sírkertben örök nyugalomra helyeztetni. Nyiregyháza, 1904. évi szeptember 7. A béke angyala virasszon felette! Csengery Gyula és neje: Dietz Erzsébet, mint szülők, Dietz Sándor és neje: Nádassy Mária, mint nagy- szülők, Csengery Mihály, nejevel és gyerme- keivel, Csengery Kálmán, nejevel és gyer- mekeivel, Schlichter Gyuláné, férjével és gyermekeivel, Dietz Mariska, Dietz Anna, Dietz Kornél, Dietz István, Dietz Ernő, nagy- néneji és nagybátyjai.

Megnyitó ünnepélyek. E héten nyitották meg a tanévet több helybeli tanintézetünkben. A főgymnasiumban Porubszky tanár, a gyön- gélkedő igazgató helyett, majd Májerszky Béla, polgármester intézett az ifjusághoz igazi szépségű beszédet. Általában a megnyitott tanintézetekben ünnepélyes, maradandó em- lékezetű volt a tanév kezdete.

Vizsga. Keszler Károly, lapunknak tevé- keny munkatársa, Budapesten, az állam- számvitelani vizsgát jeles sikerrel tette le. Gratulálunk!

Díszoklevél. A Subert Pál helybeli lakos gazdasága az 1899 évben mintagazdasággá alakított. Ezen öt év alatt Subert gazda- ságát az előirt feltételek értelmében vezette. Az erre vonatkozó ministeri díszoklevelet főispánunk e hó 15-én adja át Subertnek.

A Nyiregyháza-Sóstó-dombrádi gőzmo- toros vasut közigazgatási bejárása Nyiregyháza városára vonatkozólag a folyó szeptember hó 14-én délelőtt 9 órakor kezdődőleg a város- háza nagytermében fog megtartatni. Ezen be- járásán az érdekeltek érdekeik megóvása vé- gett megjelenhetnek. Kelt Nyiregyházán, 1904 szeptember 7-én. Bogár Lajos, h. polgármester.

Távirat. Izraelita hitközség elnökének Fogaras. — Mai magasztos örömmünepük al- kalmából, hogy főrabijokat méltó székébe iktatták fogadják igaz, hazafias szerencse kívánatainkat. Rabijokban oly férfit nyer- tek ki vallásosságával, hazaszeretetével, egye- nes, békekedvelő, férfias jellemével és ra- gyogó ékesszólásával, miként itten, úgy Önök körében is szeretet és tiszteletet szerzend a társadalom mindazon rétegében, mely hive a haladásnak felekezeti különbség nélkül. Kö- vessék őt bizalommal és szeretettel mint a Magyar Izrael hivatott előharcosát. — Ezen táviratot városunk előkelő polgárai valláskü- lönség nélkül nyolevanan irták alá Dr. Ke- lemen Adolfnak Leiktatása alkalmából.

Felakasztotta magát. Aggott Károlynét az itteni közkórházban ápolták. A szerencsétlen asszonynak másnap kellett volna a kórházat elhagyni. Midőn 3 társa, kikkel egy helyi- ségben volt elaludt, Aggottné felakasztotta magát és reggel halva találták.

Meglőtt rabbi. A nyirmadai rabbi az ot- tani fürdőben időzött, amidőn az ablakon ke-

Hajnyíró gépek és borotvák

Blumberg József,

KAPHATÓK:

Franczia gummi különlegesség és szivacsok. Parfüme-k, szappanok, kefék, fésük, fogpor stb.

Irrigátor 1 frttól 4 frtig minden minőségben felszerelve.

jótállással mindenféle aczélárak u. m.: kések, ollók, oltókések stb. beszerezhetők jutányosan

keztyű-, sérvkötő- haskötő- és fűzőgyárosnál.

resztül több lövést tettek rá. A rabbi veszélyesen megsebesült.

A kereskedelemügyi minister megengedte, hogy az ujfehértói vasuti állomáshoz vezető törvényhatósági közut, a vámos utak közé felvéssék.

Kisiklott vonat. E hó 5-én, könnyen a legnagyobb szerencsétlenséggel végződhetõ vasuti kisiklás fordult elõ Szent-György-Ábrány közelében. A tehervonat ugyanis, a váltó elromlása következtében kisiklott, és többen kisebb, egy pedig súlyosabb sérülést szenvedett a vasuti személyzet közül. Szerencse a szerencsétlenségben, hogy a kisiklás nem akkor történt, a mikor személy vonat közlekedett, mely esetben alig elképzelhetõ szerencsétlenség történhetett volna.

A kártya. K—k. nevü, helybeli gazdálkodó szintén belekóstolt az *uraknak* való kártyajátékba. A gazda váltig szeretett volna nyerni, de nem tudott a kártyával úgy bánni, mint azok, a kik kártyajátékból élnek. Pénze csakhamar eluszott. Az ügy a rendõrséghez is került, honnan üres tárcával és azon tudattal távozott panaszos, hogy a kártya nem paraszt ember kezébe való.

Gyõztes paripák. Az alagi versenyen Liptay Béla. megyénkbeli nagybirtokos *Hamis lír* és *Páfrány*-ja az elsõ díjakat nyerte. A futtatás nagyon érdekes volt s a Liptay lovai többszörösen gyõzött paripákkal szemben lettek nyertesekké.

Hirtelen halál. Mult vasárnap, idõtöltésbõl, többen kártyáztak a koronában. A játszók között volt egy Donát Adolf nevü, 36 éves, családos nagyváradi lakos is, aki teljes jókedvvel, tréfálkozva játszott. Donát Adolf egyszerre rosszul lett, a székrõl lefordult és azonnal meghalt. Képzelné lehet, hogy az oly hirtelen és váratlanul bekövetkezett halál, nagy zavart okozott nemcsak a játékosok között, de az egész szállodában. Sürgõsen orvost hívtak, aki élesztési kísérleteket fogantatott, azonban eredménytelenül. A hirtelen elhunyt férfi, testvére volt azon Donátnak, akinek elõzõleg butorkereskedése volt városunkban. A szerencsétlen embert, nagy részvét mellett temették el.

Furfangos csaló. Mult szombaton éjelen, egy az iparososztályhoz tartozónak látszó fiatal ember megfogadta a 14. számú taligást, hogy vigye el õt Oláh Jánosnak a kocsi-lyázó mellett levõ tanyájára. A viteldíj 1 koronában lett megállapítva. Midõn a taligás nevezett lakása elõtt megált, a fiatalember kijelentette, hogy csak úgy képes az 1 koronát kifizetni, ha a taligás 10 koronából visszaad. A taligás leolvasta a kilenc koronát, amit az utas felkezelt s mielőtt a 10 koronást átadta volna, befutott az Oláh János udvarára. A taligás pár percig meglepetve állt, majd fellármázta Oláhékát és elmondta nekik a bosszantó csalást. A békén alvó Oláhék és lakói a csaló kilétére fogalommal sem bírnak, így a taligás kifuvározta az idegent és rá is fizetett 9 koronát.

Gyalogsági laktanya építése iránt tettek indítványt Somogyi Gyula és társai a város képviselõjéhez. A laktanya létesítése által a polgárságnak egy régi óhaja válna valóvá. Ezen tárgyra még vissza térünk.

A nyiregyházi kövezetvân kérdése, mely éveken át foglalkoztatta a helybeli kereskedõket és iparosokat megoldás felé közeledik és azt hisszük közmegegyezésre. E hó 7-én ugyanis Szávay Gyula a debreceni keresk. és iparkamara titkára értekezletre hívta össze a kereskedõket és iparosokat, mikor is elõterjesztette a ker. ministérium által a kamarához leküldött azon kérvényét a városnak, melyben a jelenleg érvényben levõ kövezetvâm szedési jogát hosszabbítani kéri; az eddigi díjfeltételek mellett. Hosszu beható vita után, az értekezlet abban állapodott meg, hogy a vasuton elszállított áruk után ezekután kövezetvâm szedése ne javasoltassék a kamara által, amit különben a polgármester is hajlandó elejteni, belátván, hogy annak fenntart. a helybeli kereskedelmet és ipart bénítja. A tárgyalás folyamán egyesek által inkább gyéni érdekbõl kívánt tarifális leszállítások nem engedélyezhetõk, még az esetben sem, ha azok magasak is, mert végtére is a város rohamosan építette és építi a közutakat járdákat, már pedig azt

jövedelem illetve fedezett nélkül nem teheti. És ha itt-ott leszállításnak helye is van, viszont sok tétel a felemelést is megengedi. Noha nem zárkozhátunk el, azon állítás jogosultsága elõtt sem, hogy nem helyes az, miszerint Nyiregyháza városának utait és járdáit egyedül csak a kereskedõk, iparosok és azon kevés idegen ki városunkat felkeresi, tartsa fenn; hanem kell hogy hozzá járuljanak ahoz a lakosságnak más rétegei is.

Tüz. Tegnap délután a Kohn Ignác üzletének a boltzata kigyult és a felette lévõ városi hivatalokat is veszélyeztette. A tüzoltóság azonban elfojtotta a tüzet.

Sok a szegény. E héten osztotta ki polgármesterünk az Egri Érsek által szegényeink számára adományozott 2000 koronát. Alig ment közhírré az adomány megtörténte, a szegények seregestül tódultak a pénzért. Igazán fáradságos munka volt említett összeget oly tömördek jelentkező között a szegények viszonyaihoz mérten kiosztani. Ez annál nehezebb volt, mert rongyokba öltözött háztulajdonosok és kalapot viselõ uri asszonyok sem átaláltak kezeiket segélyért kinyújtani. Hát a közelgõ szük télen mi fog történni, ha adakozás lesz szõban?

Figyelmeztetés. A rendõrkapitányi hivatal által figyelmeztetnek mindazok, kik sertéseiket kimérés céljából levágatni akarják, hogy a levágandó sertéseiket, csakis a városi m. kir. orvos által vizsgáltassék meg, mert különben a kimérés nem fog meg engedtetni. Az állatorvos hivatalos helyisége a városházán van.

A szõlõ és a darázsok. A város hatósága felhívta az összes szõlõ és gyümölcs kertek birtokosait, hogy a nagy számban fellépett s rendkívül kártékony darázsok kipusztítása céljából figyeljék meg a darázsfészkek helyét és azokat vagy forró vízzel, vagy kénnel fojtsák meg, esetleg más uton pusztítsák el.

Vásár. A mult hétfõi országos vásárunk elég népes volt. A felhajtás ellen sem lehet panasz. Az adásvételi forgalom azonban távolról sem felelt meg a felhajtott állatok jelentékeny számának. Az általános takarmányhiány és a télnek közeledte következtében sok jószágot vezettek elõ, de az ár rendkívül alacsony volt. Ezért adtak el kevés barmot. A jó vágómarha, hizott, hizlalni való sertés, jó lónak türhetõ ára volt. A vásár egész lefolyása arról tanuskodik, hogy nincs pénz, nincs takarmány, így kénytelenek gazdáink barmaik egy részét vásárra vinni, az alacsony ár miatt azonban tartózkodtak az eladástól.

Megyénk mult éve. Vármegyénk mult évi állapotáról értékes kimutatásokat és érkekes fejtegetéseket közöl a debreceni kereskedelmi és iparkamara mult évi jelentésében. A jelentés szerint Szabolcsvármegye 4639 km. területü, melybõl 240 km. erdõ, 505 km. termõ, 3500 hektár szõlõ. Egy km. területre esik 84 lakos. Pénzügyi zálog esik minden holdra 70 korona. A termõföldbõl kötve van 19 %. A megyében van 288000 lakos. Szaporodás 10 év alatt 17 %. Lakóház esik minden km.-re 9. Van megyénkben 4700 iparos, 1760 kereskedõ, ipari és kereskedelmi alkalmazott 2038. A kereskedõk és iparosokra ki volt vetve 187,000 kor. adó. A lakosságnak 5%-a iparos és kereskedõ. Egy iparosra és kereskedõre átlag esik 35 kor. kereseti adó. Van megyénkben 37 hitelintézet és 381 km. hosszú vasutvonal. Szabolcsmegyében a mult év végén volt 19 nagyipari telep. A gõzkazánok száma 583-at tett ki. Megyénkben a mult év végén volt 3520 iparos, 4 ipartestület melynek 1332 tagja volt. A segéd és a tanonczoknak a száma 1481-et tett ki. 7 tanoncziskolának 879 tanulója volt. A két betegsegélyzõ pénztár tagjainak száma 2538-at tett ki. Háziiparból a szalmafonást és a szõvést népszerűsítette a kamara. Sztrájk a mult évben megyénkben csak Nyiregyházaán volt és pedig a kőmives segédek részérõl. Megyénkbeli kivándorolt 2140, visszajött 684 egyén. A kivándoroltak küldtek hozzátartozóiknak 710,960 koronát. A népességnek 1-82%-a vándorolt ki. A nyiregyházi termény raktár készlete 6360 mm. búzát, 207000 mm. rozst, 300 mm. árpát, 2000 mm. zabot, 300

mm. kukoriczát, a kisvárdaié pedig 2423 mm. búzát, 6056 mm. rozst, 990 mm. árpát, 880 mm. kukoriczát, 82 mm. zabot tett ki.

„Agrária“. Egy éve mulott, hogy az „Agrária“ zászlóját kibontva a hazai ipar szolgálatába szegõdött. Rövid ugyan még az idõ, de eredmények tekintetében már is szép multtal dicsekedhetik ez a vállalat. Több mint egy millió korona forgalmat ért el már az elsõ év alatt és ezen tekintélyes összeg bizonyára igazolja azt, hogy a magyar földbirtokosság — fõleg a nagy uradalmak — ezen vállalatnak működését melegen karolták fel és így a vállalat csakugyan szép jövõnek néz elébe. Most midõn az iparpártolás oly sok irányu mozgalmait látjuk a magyar ipar érdekében harcra kelni, valóban kitünõ példát teremtett az „Agrária“ amidõn oly irányzattal lépett az egyéb magyar iparpártolók sorába, hogy nem csupán felébressze figyelmét a nagyközönségnek a magyar gyártmányokra a vásárlásoknál. hanem az „Agrária“ egyáltalán mást, mint magyar gyártmányt nem is hoz forgalomba és ez oly minden dicsõséretet érdemlõ választása a magyar iparpártolásnak, hogy csak kívánatos volna, miszerint más szakmába is bevezetnék az iparpártolás ily módját. Az „Agrária“ ezen uttörése a magyaripar érdekében annál is inkább méltánylandó, mert ezáltal a vállalat mintegy saját kezeire tett nehezítõ bilincseket tekintve, hogy működését oly idõben folytatja, amidõn különösen a gazdasági gépekben csak úgy hemzsegnék a külföldi gyárak importált termékei, amelyek sajnos még mindig elég súlyos mértékben nehezedenek a magyar termékekre, a magyar iparra. Mindazonáltal fáradságot és áldozatot nem kimélve igyekezett a vállalat lépésrõl-lépésre tért hõdítani magának, ez által az idegen gyártmányokat ahol erre alkalom nyilott kiszorítani, s bár kezdetben sok nehézségbe ütközött, de ernyedetlen és kitartó munka folytán mégis sikerült már egy év alatt elérni azt, hogy az „Agrária“ szót egész Magyarországon ismerik és mindenki tudja, hogy e név oly vállalat cége, mely céljaira való tekintettel méltán érdemli meg a hazai gazdaközönség és kereskedõ világ osztatlan pártfogását, mert az elsõ és egyedüli ily irányu vállalat az országban. Az „Agrária“ már is a legnagyobb mérvben eloszlatta azon téves hitet, hogy a külföldrõl importált gépek szerkezet és anyag tekintetében a hazaiakat felülmulják és bebizonyította, hogy ellenkezõleg a magyaripar termékek jogosan állíthatók az idegenekkel egy sorba, mi által közelebb jutott azon kitüzött céljához és ma már könnyebben esik az eddig elfogult gazdakörökben is az idegen gyártmányokkal szemben a versenyt sikerrel felvenni és ezen sikerek által nem csupán a hazai iparnak szerezte meg a tiszteletet és pártfogást, hanem hozzájárult ahoz is, hogy az egész magyaripar iránt a kellõ bizalom megszilárdíttassék. Ez pedig oly munka, amely osztatlan tiszteletet érdemel meg mindenkitõl. Mult hóban jelent meg az „Agrária“ elsõ képes nagy árjegyzéke (ingyen kiadás) diszes kiállításban mely a gazdaságban szükséges összes gépeket és cikkeket magában foglalja. Ezen kiváló szakmunka gazdaságok részére nélkülözhetetlen tanácsadó, egyuttal a magyar gépipar elõrehaladottságának hü tükre. Az „Agrária“ irodája: Budapest V. ik kerület, Váci-ut 2-ik szám — alatt van.

Vadászok figyelmébe. Lõpor, patron, srét és mindenféle kész fegyver-töltények legjutányosabb árban beszerezhetõk HIRSCHLER MÖR cégnél. (Nyiregyháza, az Orosi- és Iskola-utca sarkán.)

C S A R N O K.

A hétrõl.

Elmult héten Nyiregyháza, Ritkán volt még ilyen lázba, Fékét vesztve mulatozott, Élvezett, meg okosodott.

Tarka szinpad Róth Samunál
(Talán most is plakáton áll)
Bioskop a Buzatéren,
Nézegettük egész héten.

Balaton pódiumon,
Rögtönzött kis „paradicsom“
Énekelt ott csunya, vénje
De egy szép volt a „Birike“.

Szöke szeme, szemöldöke,
Nézett bele megigézve
Civil meg tiszt, mind rajongott
Ő meg nézte csak a „rangot“.

Vasárnap nagy ünneppel
Fényes, pénzes közönséggel
Nyílt meg a színház újra,
Bizony mondom, volt ott „ujra“

Bokor meg a felesége,
Kovács Miska a vendége,
Hudák Jula táncművésznő,
Santroch zongorakisérő.

Láttuk Petőfi halálát,
Igazinak méltó párját.
Azt a régít keresgetik,
Ezt meg mindennap látjuk itt.

Sulamit meg Traviata,
Ezt Bokorné ének-játszta
Tremoló és trilla folyton,
Lestük hangját végig mohón.

Pirosba meg feketebe,
Jött Juliska játszóterre.
Taps viharzott falrengető
Többször ismételtetett Ő.

Kovács Miska furcsa fiu
Kopasz főre cseppet hiu
Viccet, couplet mondott százat
Nevettetett nézőt százat (??)

Végezetül a „Kovács sztrájk“,
Ezt már kevesen hallgatták,
Pedig rajta neveltünk jót
Levegő már rizs poros vót.

Classicus volt ez az este
Legyen minden elfelejtve.
Classicusba el nem mászok
Erről már nem referálok.

KÖZGAZDASÁG.

Nyiregyháza város selyem- tenyésztése.

(Folytatás és vége).

Küldöttek is beteg hernyókat néhány
községből, de azok nem szemcse, hanem
renyhekórosak voltak és így a külföldi inté-
zetek kérését nem teljesíthettük, mivel egész

tenyésztésünkben nem találtunk szemcsekóros
hernyót.

De nem így állunk a renyhekórral, mely
a legveszedelmesebb.

A szemcsekórt górcső alatt megtudjuk
állapítani, ellenben a renyhe kórt nem. Igaz,
hogy ezen betegség ellen szigorú rendszabá-
lyul állítottuk fel, hogy a petekészítők csak
csak olyan pártákat tegyenek hárfába, ame-
lyek nem renyhekórosak. Csakhogy sok
esetben a renyhekór sokkal későbbben. vagyis
hárfába történt berakás után mutatkozik s
így annak csirája bejelölhet a fajba anélkül,
hogy az észrevehető lett volna.

Ezen betegség tehát selyemtenyészté-
sünkre határozottan veszedelmes, de már
mint említettük, gondoljuk meg, hogy hol
találunk olyan termelési ágat, mely minden
körülmények között, minden évben egyfor-
mán sikeres eredményt mutat fel.

Ezt tehát a selyemtenyésztésnél sem
követelhetjük. És ha minden balsikert csupán
a fajnak tulajdonítunk, ezzel a tenyésztőnek
ártunk, amennyiben elvonjuk a figyelmét a
balsikerek egyedüli, igazi és gyakorlati óv-
szerétől, vagyis a hernyók gondos ápolásától,
a helyes és a jó tenyésztéstől.

A renyhekórnak fő oka az, hogy a
hernyó rosszul emészt. Most már természetes,
hogy ha a nedvességtől erjedésbe átment.
vagy ha a nagy hőség folytán, fonnyadt po-
ros levéllel etetjük azokat, úgy ez minden
kétséget kizárólag emésztését még jobban
gátolja és előidézi a betegséget.

A ki tehát használni akar selyemte-
nyésztésünknél, az terjessze az itt elmondot-
takat a tenyésztők között és nyugtassa meg
őket, hogy az intézet mindig az emberileg
meghatározható legjobb petét osztja ki.

Hiszen e tekintetben legmesszebbre me-
nő óvintézkedéseket tesz az intézet. Éppen
most utazzák be alkalmazottjai az egész kül-
földet, csupán azon célból, hogy a helysze-
nén szerezzenek meggyőződést arról, vajjon
miképpen készítik az általunk vásárolni szo-
kot originál petét.

Nyugodt lélekkel elmondhatjuk tehát,
hogy valóban nem képzelhető több és na-
gyobb ellenőrzés s szigorubb eljárás, mint a
mennyit intézetünk kifejt a petekészítés kö-
rül s ha mégis a balsikerhez hozzájárul az
egyik faj különlegessége, úgy az nem terhel-
heti az intézetet azért sem, mivel a fajnak
minden tulajdonsága, főként annak gyenge
szervezete soha sem állapítható meg előre.

Egy azonban biztos és ez az, hogy te-
nyésztésünket a betegségek ellen az utasítá-
sok pontos betartásával óvhatjuk meg és
érhetünk el kellő eredményt. Leginkább bi-
zonyítja ezt azon határozott tény, hogy nincs
olyan faj, amely után egyes tenyésztések ne
sikerültek volna és azért ha bárminő nagy
legyen is egyes fajoknál a balsiker, ez kizá-
rólagosan mégsem tulajdonítható a fajnak.

Végül egész röviden a gubóbevéltási
árról akarunk elmondani egyet-mást.

Két esztendőn át magasabb árban vál-
tottuk be a gubót mintsem előre jeleztük.
Ezt azonban csak azért tehetjük, mert nekünk
is kilátásunk volt arra, hogy a gubót maga-
sabb árban értékesíthetjük.

Az idén azonban Olaszországban több
mint egy lírával volt alacsonyabb a gubó
bevéltási ára, mint a múlt évben.

Ezen arányban kellett volna nálunk is
leszállítani a gubó árát, mert nagyon termé-
szetes, hogyha olcsóbb a gubó, akkor olcsóbb
a selyem is. Azt pedig nem tehetjük, hogy
drága gubóval olcsó selymet állítsunk elő.

Mégis éppen a selyemtenyésztők érde-
kéből, nem egy koronával, hanem az első
osztályt tíz fillérrel, a második osztályt pe-
dig 20 fillérrel olcsóbban változtuk be, noha
nincs kizárva, hogy ezáltal százazrekre menő
kárt okozhattunk az intézetnek.

Mint említettük, a mérsékelt árcsökken-
tésnél a tenyésztők érdekét tartottuk szem
előtt. Ugyanis elsősorban biztosítani akartuk
a tenyésztőknek az előre megígért árt, a
melylyel mégis szép jövedelemhez juthatnak.
Másodsorban pedig azon remény vezérelt,
hogy egy kedvezőbb évben ismét pótolhatjuk
vesztésünket.

Ezzel kapcsolatban egy örvendetes je-
lenségről is meg akarunk emlékezni és ez
az, hogy az első és második osztályu gubó
közötti arány jelentékenyen emelkedett az
idén és pedig az első osztály javára.

Ugyanis míg a múlt évben alig volt
negyven-negyvenkét százalék az első osztá-
lyu gubó, addig az idén Bács-Bodrog vár-
megye Veprőd községében az első osztá-
lyu gubó megközelítette a hetven száza-
lékot.

Határozottan örvendetesnek mondjuk
selyemtenyésztésünkre azon jelenséget, hogy
legalább egyes községekben közeledünk az
Olaszországi viszonyokhoz, a hol az első osz-
tályu gubó százaléka nyolczvan-kilencvenre
rug. Ez természetesen tetemesen növeli a
selyemtenyésztés jövedelmezőségét.

Mindezek után melegen kérjük úgy a
bizalmiférfiakat, beváltóállomás vezetőket,
mint mindazokat, kik selyemtenyésztésünk
fejlődését szívükön viselik, hogy az itt el-
mondottakat szíveskedjenek a tenyésztők
közt mentől szélesebb körben terjeszteni.

Szekszárd, 1904. év aug. havában.

Hazafiai üdvözléttel:

M. kir.
országos selyemtenyésztési
felügyelőség.

Szerkesztői üzenet.

B. I. urleány, helyben. Költeménye al-
kalmi és találó volt!

HIRDETÉSEK.

LICHTMANN VILMOS

különlegességi gazdasági gépek és műszaki cikkek gyári raktára
NYIREGYHÁZÁN.

Raktáron tart és szállít: jobb gyártmányu, mindennemű gazdasági gé-
peket. A közeledő őszi idényre különösen ajánlja legkedveltebb szóró- és
sorvetőgépeket; egyetemes acél-ekéket; egyéb talajmegmunkáló gépeket;
továbbá: borsajtókat és szőlőzuzókat.

Az általános takarmányszűke miatt pedig sürgős beszerzésre ajánl:
takarmánykamra-berendezéseket és különálló szecskavágókat
kézi- járgány-, és gőzerőre.

Ezenkívül elvállal: malom és szeszgyar berendezések létesítését és min-
den e szakba vágó üzleteket előnyös feltételek mellett.

Főüzlet: Nyiregyháza, Gróf Károlyi-téren (a Vasut-utca mentén.)
Fiók-üzlet: Mátészalkán.

Málnási

Mária

Forrás

természetes alkalikus sós savanyúvíz.
A légzőszervek hurutos bántalmainál,
a **tüdő tuberculosis minden**
stádiumában a bélhuzam hurutos
bántalmainál és **gyomorégésnél**
páratlan hatása.

Főraktár:

Szentpétery Lajos
Nyiregyháza.

Hatóságilag engedélyezett
VÉGE LADÁS!

Nyiregyházán, Pazonyi-utca 5. sz. a. levő

NAGY E.-féle

üveg-, porcellán- és lámparaktár

teljesen feloszlik, miért is abban hatóságilag engedélyezett végeladás fog tartatni.

Az üzletben felhalmozott üveg-, porcellán-, lámpa és tükörrak, továbbá majolika, teracotta és china-ezüst disztárgyak, alpacca és más fajta evőeszközök, fatálcák, vas mosdó-asztalok, képkeretek és még igen sok itten fel nem sorolható árucikk **gyári áron alul lesznek kiárúsítva.**

Egy kettős számú Wertheim-szekrény eladó. Az üzleti berendezés egészben vagy részben eladó.

Az üzlethelyiség átadó.

Hatóságilag eng. **végeladás.**

ELSŐ NYIREGYHÁZI
GŐZMOSÓ-INTÉZET

Kossuth-utca 3. sz.

Tisztelettel felhívom a n. é. úri közönség szives figyelmét Nyiregyházán 1900. évben alapított

fehérnemű-tisztító
intézetemre,

mely a mai kor igényeinek teljesen megfelelően berendezett vállalat.

Sok esetben tapasztaltam, hogy a n. é. közönség azért tartózkodik ilyen intézet szolgáltatását igénybe venni, mert nem bizik annak kifogástalan munkaképességében; tudomásra hozom azért, hogy vállalatom, mely fennállása óta sok elismerésben részesült, **szerűes vezetésem alatt áll és a legkényesebb igényeknek is képes megfelelni.**

Tisztelettel

✱ ✱ **Molnár György** ✱ ✱

az Első Nyiregyházi Gőzmosó-intézet tulajdonosa.

Uj boros hordók.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására adni, hogy az

Első Nyirvidéki Hordógyár

képviselőt megnyertem. Állandóan minden nagyságu hordókat nagy választékban raktáron tartok és legolcsóbb áron árusítom.

Ugyancsak üzletemben kapható bortaposó zsák minden nagyságban.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltenek.

A n. é. közönség pártfogását kérve

tisztelettel

Wassermann Sámuel.

Szőlő taposó zsák.

Menyasszonyi kelengyék!
Őszi divatujdonságok!

Divatszövetek a legfinomabb kivitelig.

Angol és Schottis kelmék ruhákra és costumökre.

Blous-szövet különlegességek.

Blous-selymek különösen schottis selymek egyes blousokra nagy választékban

Női és férfi kész fehérnemű, pamut- és cérvásznak, fehér és színes asztalkészletek, törülközők, zsebkendők.

Legújabb barchetok, flanellokban nagy raktár. Blous flanellek gyönyörű mintákban.

Futó és Sopha szőnyegek, plüss kocsitakarók, ágyterítő készletek, csipke- és gyapju függönyök

rendkívül nagy választékban.

Fenti cikkek csakis a legdivatosabb és legújabb kivitelben, gazdag választékban vannak raktáron s **a legszolidabb árak mellett** árusítatnak el.

A n. é. közönség b. pártfogását kéri

Ungár Lipót

divatáruháza.

Margit-flanell gyönyörű mintákban l m. 56 fil.

SIRKÖVEK

mindenféle alakban, nagyságban és a legolcsóbb árak

mellett kaphatók:

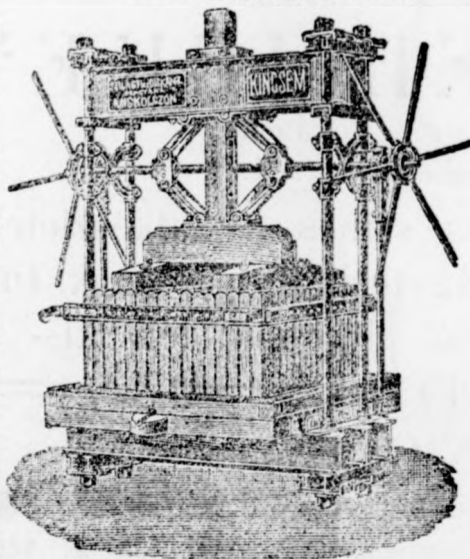
Führer Zsigmond Fiainál

Nyiregyházán, Vármegyeház-u. 5. sz.

Üveg és porcellán.

Üvegezés és képkeretezés.

1902. orsz. gazd. kiállítás, Pozsony: I-só díj, aranyérem;

Árjegyzék ingyen.

BORSAJTÓK

„Kincsem“, „Hegyalja“, „Könyök-szerkezetű“, „Mobbille“, és „Aczelorsós“, a hegyaljai bortermelők legkedveltebb borsajtói.

Legújabb rendszerű **kettős kosaru sajtók**, nagyüzemű préseléshez.

Főelőnyei:

A must sehol sem érintkezik vasrészekkel! Egyszerű kezelés! Orlási erő kifejtés! A törköly egy darabban és könnyen kivehető! Egy ember által könnyen kezelhető!

Szőlőzúzók és bogyzók!

„Villám“ legújabb centrifugális bogyzó és zuzógépek.

SZILÁGYI és DISKANT
gépgyára, MISKOLCZON.

1902. borászati kiáll. Eger: I. díj, díszokl. és aranyérem.

1901. tenesvári kiállítás, I-só díj, díszokl. és aranyérem.

Állandó nagy
raktár gyász-
kalapokban.

➔ Páris Modell kalapjainak egyedüli elárúsítója ➔
Szabolcsmegyében.

Óriási választék
selyem és flanel
blousokban

Szabolcsmegye legnagyobb női felöltő és kalap áruháza

RÓZSA LAJOS utóda

Nyiregyháza, Pazonyi-utca.

1904. őszi és téli idényre az újdonságok már megérkeztek óriási nagy választékban. Nagy raktár párisi és berlini modell női és gyermek felöltőkben.

Óriási választék
selyem és flanel
blousokban.

Meglepő olcsó árban kaphatók.

Állandó nagy
raktár gyász-
kalapokban.

Iskolai táskák

meglepő olcsó árban, szép és tartós
kivitelben

Iskolai TANKÖNYVEK

író- és rajzszerek nagy választékban
beszerezhetők

Piringer János

könyv- és papirkereskedésében

NYIREGYHÁZA, (Városház-palota.)

Saját
gyártmányu

SZIVATTYUK

többféle kivitelben

==== kaphatók ====

Irsai és Társa

vasöntő-, gép- és szivattyu
gyárában

Nyiregyházán.

HÖLGYEK ÉS URAK FIGYELMÉBE!!

Főleg a t. vevő-közönségnek ruházati cikkekben szükségletét a fővárosból fedezni, mert én igazi fővárosi izléssel a legegészségesebb divatos

NŐI ÉS FÉRFI RUHAKELMÉKE T

óriási választékban hoztam az őszi és téli idényre raktárra. Továbbá

==== állandó nagy raktár: ====

ruha és blous selymek-, vászon és damaszt áruk-, fehér és színes asztalkészletek-, törülközők és zsebkendőkből. Csipke és szövet függönyök, ágyterítők, paplanok, (méret után is) barchetek, flanelek, mintázott és sima bársonyok, plüschök, téli kis- és nagykendők, Himalája schalok. (Plaid.)

MENYASSZONYI KELENGYE.

➔ Kész női tehernemű és ágynemű, meglepő szép és jó kivitelben, el nem képzelhető olcsó árban. ➔
Minták vidékre bérmentve küldetnek. Nyiregyháza, Pazonyi-utca 2. szám.

==== Kiváló tisztelettel: KOVÁCSI JENŐ. ====